

IX. évfolyam 1. szám 2009. tavasz

magyartarka

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesületének információs lapja

Európai tejtermelők demonstrációja Prágában 2009. március 12.

fotó: Dr. Húth Balázs, Krajczár Zsuzsanna, Török Zoltán

Tisztelt Olvasó!

Európa nagy részében a április 24-ét Szent György napját a tavasz kezdeteként tartották számon. Az egyház a legenda szerinti sárkányölő Szent György névünnepe tette erre a napra. A hiedelmek és a népszokások azonban nem a szentre, hanem a római pásztornép rítusaira emlékeztetnek. Nálunk és a szomszéd népeknél egyformán e napon történt az állatok első kihajtása, amely leggyakrabban zöld ággal történt, a hit szerint ez az állatok gyarapodását szolgálja (pl. egy Zala megyei adat szerint: „Úgy zsendüljön a jószág, ahogyan a zöld ágon a levél”). A nyírfa vagy rózsafaággal történő kihajtás rontáselhárító magyarázatot is kapott. A jószág tűzön áthajtásának, ill. füstölésének elsősorban rontáselhárító célja volt. Az Ipoly mentén a karácsonyi aprószentek-vesszővel hajtották ki az állatokat először a csordára. A marha kapuba fektetett láncon át hajtása országszerte általános volt, de gyakori volt a fejszén, ekevason, tojáson, ill. a gazdasszony kötényén, kifordított szoknyáján stb. való áthajtás. Vépen (Vas m.) az állatokat kihajtás előtt az istállóban bodzafával vagy zöld gallyal megverték, a kijáráshoz pedig tojást és kívül-belül láncot tettek. Azt tartották, hogy olyan erős lesz a lábuk, mint a lánc. A tojást a szegényeknek adták, hogy imádkozzanak a barmokért. Körösön (v. Gömör m.) a láncon keresztül tüskés vesszőt raktak, majd tüzet gyújtottak rá, s erre karácsonykor eltett hamut öltöttek, tömjént tettek, hogy füstjétől a gonosz eltávozzék. A legkülönbözőbb rontáselhárító módszerek alkalmazásával védték e napon a házat és lakóit, de főleg az istállót. A magyar népi hitvilágban Szent György napjára elsősorban a boszorkányok és más rontók felfokozott tevékenysége jellemző, amely elsősorban a tehénre, ill. a teje irányul. Kifüstölték vagy kiforrázták a tejescöcsögöket (gyógyhatásúnak vélt füvekkel vagy ezek főzetével - pl. kakukkfűvel, úrnapi sátorfűvel). Sok helyen e napon állítottak új köcsögfát. Szent György naphoz kapcsolódnak még a fentieken kívül a Szent György nap előtt fogott kigyóhoz és gyíkhoz, továbbá a Szent György nap mennydörgéshez fűződő, országosan elterjedt hiedelmek.

Végezetül egy fontos információ tagjainknak!

A 37/2009. (IV. 3.) számú FVM rendelet 15.§ (4) bekezdésében foglaltak értelmében termeléstől elválasztott állatalapú támogatást csak az igényelhet, aki rendelkezik földterülettel.

Füller Imre
iggyvezető igazgató, MTE

Tartalomjegyzék

Regionális taggyűlések	4
Támogatási lehetőségek magyartarka tenyésztőknek	7
Magyartarka = Garantált minőség itthonról!	9
Bunyik Zoltán, Hajdúbágyos	10
Demonstráció Prágában	11
Ultrahang felhasználása a magyartarka fajta javítására	12
Magyartarka növendék marhák csomagolt, érlelt húsának néhány minőségi tulajdonsága	15
VII. Tarka Fotópályázat	17

Címlapfotó: Dr. Húth Balázs, Demonstráció Prágában

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Holló István
Dr. Húth Balázs
Dr. Polgár J. Péter
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:

Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net
web: http://www.magyartarka.hu

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyartarka Tenyésztők Egyesülete
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/451-022
e-mail: info@magyartarka.axelero.net

Felelős kiadó: Rácz Károly

Lektor: Orbánné Prikk Orsolya
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 2.000 példányban

Füller Imre ügyvezető igazgató, MTE

REGIONÁLIS TAGGYŰLÉSEK

Egyesületünk 2009. február 24. és március 11. között rendezte meg hét régióban a regionális összejöveteleit. A részttaggyűlések összehívása az Alapszabályunknak megfelelően történt. Hat napirendi pontot tárgyaltunk.

Napirendi pontok:

1. Megnyitó - levezető elnök
2. Munkabeszámoló az Egyesület 2008. évi tevékenységéről - Füller Imre ügyvezető igazgató
3. A szarvasmarha-ágazat aktuális kérdései - dr. Wagenhoffer Zsombor MÁSZ ügyvezető igazgató
4. A magyartarka tenyészbikák ismertetése 2008/2. - Vágó Barnabás küllemi bíráló
5. MTE magyartarka húsprogram - dr. Húth Balázs tenyésztésvezető
6. Egyebek

A levezető elnökök üdvözlő szavai után az ügyvezető igazgató munkabeszámolója hangzott el az egyesület 2008. évi tevékenységéről.

Munkabeszámoló az egyesület 2008. évi tevékenységéről:

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete 2009. évben ünnepli megalakulásának 20. évfordulóját. A húsz esztendő fontosabb állomásairól a Küldöttközgyűlésen fogok szólni. Egyesületünk az elmúlt évben is megrendezte regionális összejöveteleit hét régióban, ahol a tagok nagy létszámban jelentek meg. Az elmúlt évben 5 elnökségi ülést tartottunk, elnökségünk 56 határozatot hozott. Az elnökségi üléseket minden alkalommal más tenyészetben tartottuk, így elnökségi tagjaink több tenyészetbe is ellátogathattak. 2008. május 6-án rendeztük meg Küldöttközgyűlésünket, ahol a küldöttek elfogadták, hogy az egyesület vegyen részt a HOMAKO-ÁT Kft.-ben. A kft. megalakult. Az egyesület súlyának megfelelően gyakorolja a tulajdonosi jogokat az Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.-t (ÁT. Kft.) megvásárolni szándékozó HOMAKO-ÁT-ben. A rövidítés: HO

holstein, MA magyartarka, KO koncentrált tejű, (a három, tejtermelőket is tömörítő egyesület) és az ÁT az ÁT. Kft. dolgozó. Az MNV Zrt. gyakorolja jelenleg a tulajdonosi jogokat, úgy tűnik, hogy az idei évben kikerül a társaság a tartós állami tulajdonból, értékesítéssel kapcsolatos pályázatot írnak ki.

Egyesületünknek 2008. december 31-én 1452 tagja volt, tagjaink 28254 tehénrel rendelkeztek. Termelésellenőrzött állománya kettőshasznosításban (A és B termelésellenőrzés) 6349 tehénrel 79 tagunknak volt. Húshasznosításban 28 tenyészet 4111 tehénrel vett részt a termelésellenőrzésben. Tagjaink zöme 9 vagy annál kevesebb tehénrel rendelkezik, ez adja az egyesületnél nyilvántartott tehénlétszám 13 %-át. A 100-nál több tehénrel rendelkező tagjaink száma 41, ez a tehénállomány 37 %-a. Kiemelt pártoló és pártoló tagjainknak köszönjük az egész évi anyagi és erkölcsi támogatást.

Az elmúlt évben kiemelt pártoló tagjaink:

- ♦ Bauker Hungaria Kft. (Bloleráz, Bauker Slovakia S. R. O.)
- ♦ Bugyi, Hunland-Trade Kft.
- ♦ Budapest, Alltech Hungary Kft.
- ♦ Budapest, ANIVET Kft.
- ♦ Gödöllő, Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.

Pártoló tagjaink:

- ♦ Budaörs, Bentley Magyarország Kft.
- ♦ Budaörs, Agribrands Europe Hungary ZRt. (Cargill- Purina)
- ♦ Budapest, Salvana Kft.
- ♦ Budapest, Agro-Legato Kft.
- ♦ Mezőhegyes, Ménesbirtok Kft.
- ♦ Pápa, VNV Hűtés- és Fejéstechn. Kft.
- ♦ Szeged, Déli-Farm Kft.
- ♦ Tab, Ahrhoff Magyarország Kft.
- ♦ Pilisvörösvár, BOVIMARKET Kft.
- ♦ Zicsiújfalu, Agrokomplex C. S. ZRt.

A három, legtöbb tejet termelő tenyészet, ahol a tehénlétszám meghaladja a 30 darabot: Vértés Gábor, Köröstarcsa, 6981 kg

tej, 488,6 kg hasznos anyag; Pannónia Mg. ZRt. Bonyhád, 6699 kg tej, 476,3 kg hasznos anyag; Kaposvári Egyetem Kaposvár, 6102 kg tej, 430,2 kg hasznos anyag. A harmincnál kevesebb tehénrel rendelkező tagjaink: Hunland Farm Kft. Bugyi, 8595 kg tej, 605,9 kg hasznos anyag; Nagypál Emília, Mindszent, 7839 kg tej, 517,6 kg hasznos anyag; Mátyás Gyula, Kakasd, 6330 kg tej, 439,5 kg hasznos anyag;

A 2007. évi húshasznosítású termelésellenőrzött állományok néhány zárási adata:

- ♦ Induló tehénállományra vonatkoztatott borjúsaporulati mutató: 71,1%
- ♦ 205 napos választási súly: bika: 253 kg, üsző: 246 kg.

Az induló tehénállományra vonatkoztatott borjúsaporulati mutatón van még mit javítani, hiszen van olyan tenyészetünk, ahol ez a szám meghaladja a 90 %-ot. A 205 napra korrigált választási súly bika és üsző vonatkozásában is nagyon szép eredmény. Az elmúlt évben is megtartottuk a bikanevelő szemléket. Kettőshasznosítású típusban 9 tenyészetben 127 tehenet talált alkalmasnak bika-előállításra a bizottság. A bikanevelő tehenek átlagos kettős termelési indexe 131 volt, átlagos laktációs tejtermelése 7571 kg tej, 550 kg hasznos anyag (tej- zsír és fehérje kg összesen) Húshasznosítású állományokban 6 tenyészetben 74 tehen lett bikanevelő, minősítő indexük átlaga: 105.

Tenyészbika-előállítás céljára az elmúlt évben 21 tenészbika-jelöltet vásárolt fel az egyesület, melyek a szigorú állategészségügyi vizsgálatok után a jáki telepünkre kerültek a központi sajátteljesítmény vizsgáló (KSTV) állomásra. A bikák KSTV alatti átlagos súlygyarapodása 1698 g/nap volt. A KSTV-k zárásakor a bizottságok 5 bikát találtak mesterséges termékenyítésre alkalmasnak, melyek KSTV alatti átlagos súlygyarapodása 1822 g/nap volt. Ezek mesterséges állomásra kerültek, ahol elkezdődött a spermatermelésük, majd ivadék teljesítmény vizsgálatuk (ITV).

2008. évben két alkalommal indítottunk ivadék teljesítmény vizsgálatot: az egyiket tavasszal, amelyen három bika indult kettőshasznosításban, kettő pedig húshasznosításban, a másikat ősszel, amelyen 3 kettőshasznosítású tenyészbika jelölt indult.

Az ITV-ben induló bikák a következők voltak:

2008/I (tavaszi indítás)

Kettőshasznosítású:

20332 Kocséri Farmer Takaros

20674 Bonyhádi Fazon Weipor

20673 Vértesfarm Földesúr Herich

Húshasznosítású:

20259 Derecskei Frédi Alfa (P)

20332 Kocséri Farmer Takaros

2008/II (ősz i indítás)

Kettőshasznosítású:

20675 Kocséri Felejtő Rene

20947 Bonyhádi Gazda Rene

20949 Máriakálnoki Gyepű Ibis

Az elmúlt évben 28 üzemi sajátjeljesítmény-vizsgálatban indult bika kapta meg a természetes fedeztetéshez az engedélyt. Ez az előző években minősített létszámnál valamivel kevesebb.

A magyartarka tenyészbikák és sperma tulajdonosa a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete. 2008. december 31-én az egyesület tulajdonában lévő bikák száma korcsoportonként a következő volt:

Növendék tenyészbika: 9 (Ják KSTV állomás)

Tenyészbika: 39 (A bikák három helyen található: Ják; Génbank Kft., Mezöhegyes; OMT Zrt., Gödöllő)

Magyartarka sperma készlet: 462.518 adag

- ♦ spermatáróló központ (STK) Ják: 405.162 adag
- ♦ Genetik Plusz Kft. Marosvásárhely, Románia :11.739 adag
- ♦ Génbank Kft., Mezöhegyes: 13.867 adag
- ♦ OMT Zrt., Gödöllő: 31.750 adag

Az egyesület szakbizottsága két alkalommal ülésezett, ahol a tenyészték-becslési eredmények alapján meghatározta a forgalmazásra ajánlott tenyészbikákat. Mindkét ülésen dr. Gombácsi Pál tartott előadást és mutatta be bikáink eredményeit. A grafikonokat úgy készítette el, hogy az egyesület megalakulása előtti és utáni időszakra külön-külön illesztette az egyenest, így jól

látszik, hogy az egyesület megalakulása utáni időszakban a genetikai előrehaladás jobb képet mutat. Ezt a kettős termelési indexet (KTI) bemutató grafikont az 1. ábra mutatja.

Most már több mint egy éve folyik a tenyésztékbecslés kibővítése a fejési sebesség, ellés lefolyás, fertilitás, hasznos élettartam, perzisztencia tenyésztékek meghatározásával, mely reményeink szerint az idei évben egy fitness tenyésztékké áll össze, és növeli tenyészbikáink értékét.

Az elmúlt évben egy pályázatot nyertünk, melynek összege 1.000.000.- Ft volt, így a fejlesztéseinket saját erőből kellett megoldani. Elkészült a jáki telepen a spermatáróló központ, mely bejegyzésre került, és megkapta az uniós számot is: H08. Ez azt jelenti, hogy teljes értékű mesterséges állomásnak számít a spermatermelést kivéve. Itt tároljuk az ivadékvizsgálat alatt álló és tenyésztékekkel rendelkező bikák spermatékészletének nagy részét. Bizományosi szerződés alapján folyik értékesítés a Génbank Kft.-nél, az OMT Zrt.-nél és a Genetik Plusz Kft.-nél.

Újságunk, „A magyartarka” évente négy példányban jelenik meg. Visszajelzések szerint színvonalas lapunk van, ki-ki megtalálja benne a kedvére való olvasnivalót. Marketing tevékenységünk fő célja a magyartarka hús értékesítésének növelése volt. A kiváló magyartarka hús védjegy egyre több hentesüzlet ablakában fedezhető fel. 2008. évben elkezdődött egy fejlesztés is a Cora áruházlánc és a Lachús Kft. közös fejlesztéseként. A marhahús-fogyasztás növelése érdekében több gasztronómiai napot szerveztünk. Az első 2008. július 4-én volt a várban, a Magyarok Nagyszála rendezvény keretén belül. Ezt a Farmer Expón megrendezett bemutató kóstoltatás követte augusztus 27 - 30-ig. Itt egy felmérést is készítettünk a marhahús-fogyasztási szokásokról. A kiértékelés megtörtént. Munkánk a honlapunk, rengetegen látogatják, sok információt tartalmaz.

A kiállítások sorát Hódmezővásárhely indította, majd Debrecen és Kaposvár követte. Mindhárom kiállításon volt állatfelvezetés, show bírálat. Köszönjük tagjainknak, hogy fáradságot nem kímélve készítették fel állataikat, hozták el a kiállításra. A kiál-

lításokról részletes beszámolót olvashattak tagjaink az újságunk előző számaiban.

Rendezvényeink sorát a Fialat Magyartarka Tenyésztők Klubjának ausztriai kirándulása nyitotta, melyről szintén részletesen beszámoltak a szakmai kiránduláson részt vevők. 2008. május 22-én tenyészbika-bemutatót szervezett az OMT Zrt., ahol kedvezményes termékenyítő-anyag vásárt is tartottunk. A bemutató legnagyobb hányadát egyesületünk finanszírozta.

Itt szeretném elmondani, hogy az OMT Zrt.-vel egyesületünk perben áll. A társaság a szerződésben foglalt kötelezettségeit nem teljesítette, ezért a szerződésben rögzítettek szerint 2008. június 30-án, az utolsó lehetséges napon a szerződésünket felbontottuk. Több alkalommal is tárgyaltunk a társaság új vezetésével, többségi tulajdonosával - utolsó alkalommal 2008. június 30-án -, a tárgyalások azonban nem vezettek eredményre, így a szerződést felbontottuk. Az OMT Zrt. a szerződés felbontását nem fogadta el, így 2008. november 4-én bírósághoz fordultunk. A vezetés nem engedélyezte a spermaleltárt, nem adta ki bikáinkat, így a bíróságtól ideiglenes intézkedést kértünk e tárgyban. A napokban kaptuk meg a bíróság döntését, mely szerint a végzés kézhezvételétől számított öt napon belül el kell végeznie a vérvételezést, és a vérvétel eredményének átvételétől számított 24 órán belül az egyesület tulajdonát képező 21 tenyészbikát ki kell adnia az egyesületnek. Az egyesület a szerződés felbontásakor is és az azt követő levelezések alkalmával minden esetben megerősítette azt a szándékát, hogy egy mindkét fél számára betartható, új szerződés megkötésére hajlandó. Az OMT Zrt.-nek nagy összegű tartozása van az egyesület felé.

A VIII. Tarka Fesztivált a szokásos időpontban, augusztus második hétvégéjén rendeztük meg Bonyhádon. Gráf József miniszter úr és Lukács László úr, az MGSZH elnöke tisztelte meg jelenlétével az első szakmai napot. A második napon 200 bográcsban főztek magyartarka húsból különféle ételeket a résztvevők. Jó hangulatú rendezvény volt. Köszönjük a rendezvény megvalósításához nyújtott támogatást tagjainknak, kiemelt pártoló és pártoló tagjainknak és minden támogatónak.

A rendezvényeink sorát a Génbank-napok

követte Mezőhegyesen. A bikabemutatón a Génbank Kft.-nél álló bikáinkat nézhették meg az ide látogatók, majd aktuális kérdésekről értékes előadások hangzottak el. Az egyesületünk és a Génbank Kft. közötti megállapodásnak megfelelően, napi kapcsolatban dolgozunk. Úgy gondoljuk, hogy az egyesületnek akkor tesznek jót igazán tagjaink, ha tőlük - a Génbank Kft. Mezőhegyestől - vásárolják meg a magyartarka szaporítóanyagot.

Egyesületünk képviseli Magyarországot a nemzetközi szervezetekben, a Szimentáli Világszövetségben és az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetségében. A világszövetség az Egyesült Királyságban tartotta kongresszusát. Mivel hosszú ideig tartott és sokba is került, Magyarország nem vett részt a kongresszuson. Az európai elnökségi ülés Lengyelországban volt 2008. augusztus 31. és szeptember 4. között, melyen dr. Polgár J. Péterrel vettünk részt. Úgy gondolom, a hazai szervezetekkel (MÁSZ, MSZSZ, MGSZH, MVH, ÁT Kft., Génbank Kft., egyetemek főiskolák) jó kapcsolatot ápolunk, gyakran találkozunk.

2009. évre is lesz bőven feladatunk. A legnagyobb feladat a 28. Európai Hegyi Tarka Tenyésztők Kongresszusa megszervezése lesz, melyet Siófokon, 2009. szeptember 23-27. rendezünk meg.

További feladataink:

- ♦ Kapcsolattartás tagjainkkal
- ♦ Tenyésztőszervezeti felülvizsgálati szemlék
- ♦ Bikanvelő tehenek bírálata, párosítása
- ♦ KSTV-zárások
- ♦ Származási igazolások kiadása, spermadepó feltöltése
- ♦ 2009. évi ITV indítása (kettős és hús)
- ♦ „A” módszeres termelésellenőrzött tehénlétszám növelése
- ♦ FITNES tenyészérték meghatározása
- ♦ Fejhetőség-vizsgálat folytatása
- ♦ Hús ITV folytatása
- ♦ ÁT Kft. kivásárlása
- ♦ 2009. évi pályázatok elkészítése
- ♦ Kiállításokon való részvétel (Hódmezővásárhely, Debrecen, Kaposvár)
- ♦ Szakmai Nap (Dunaharaszti)
- ♦ Fialat Magyartarka Tenyésztők Klubja
- ♦ IX. Tarka Fesztivál Bonyhád,

2009. augusztus 7-8.

- ♦ Szakmai nap, tenyészbika bemutató, Génbank Kft. Mezőhegyes, 2009. október
- ♦ "A magyartarka" újság VIII. évf. 1., 2., 3., 4. száma
- ♦ Tenyészbika-előállítás
- ♦ A magyartarka termékenyítőanyag értékesítésének segítése

Úgy gondoljuk, sok feladatot tűztünk ki magunk elé, de aktív tagsággal, jó egészséggel nincs lehetetlen, a feladatok megvalósíthatóak.

Harmadik napirendi pontként dr. Wagenhoffer Zsombor MÁSZ ügyvezető igazgató tartott előadást „A szarvasmarha-ágazat aktuális kérdései” címmel. Az előadás anyagát újságunkban olvashatják.

Vágó Barna kollégánk beszélt a tenyészbikákról, majd Dr. Húth Balázs tenyésztés-és marketingvezető az egyesület húsprogramjáról szólt. A húsprogramról lapunkban részletesen olvashatnak.

Az „Egyebek” napirendi pont tárgyalása után befejeződött a regionális közgyűlés.

Dr. Wagenhoffer Zsombor ügyvezető igazgató, MÁSZ

TÁMOGATÁSI LEHETŐSÉGEK MAGYARTARKA TENYÉSZTŐKNEK

A pénzügyi válság begyűrűzött a mezőgazdasági termelésbe is. Erre persze lehetett számítani, hiszen az elmúlt két év áringadozásai bebizonyították, hogy az ágazatra is "kivetette hálóját" az árumozgás nélküli spekulációs kereskedelem. Először a gabonák, majd az olajos növények, később a tej ára szökkent az egekbe, onnan pedig hirtelen fordulattal soha nem látott mélységbe zuhant. A spekulációs célú termény- és állati termék-kereskedelem sokkal több kárt okozott a mezőgazdaságnak, mint amennyi hasznot hozott. A kormány február 20-ai döntése értelmében az egységes támogatási rendszer (SPS) bevezetését 2010-re halasztották, miközben az idej nemzeti agrártámogatások 42%-át, azaz 33 milliárd forintot elvonnak. Elfogadhatatlan, hogy éppen attól az ágazattól vesznek el, amelyik fékezni képes a GDP mélyrepülését, amelyik tavaly 1,91 milliárd euró külkereskedelmi többletével jelentős anyagi hasznot hozott az államháztartásnak. Az pedig, hogy az FVM működési költségét közel 8 milliárd forinttal megrövidítik, az amúgy is nehézkes és lassú ügyintézkést tovább rontja.

NEMZETI TÁMOGATÁSOK

Az állatlétszámhoz köthető támogatások 2009-ben közel 30 százalékkal emelkednek (1. táblázat), ami gazdaságonként jelentős többletbevételt fog eredményezni. A tejtámogatás növekménye is több (7%), mint arra előzetesen számítani lehetett. Ennek legfőbb oka az euró-forint árfolyamának változása. A gond az, hogy ezeket a támogatásokat csak 2010 tavaszán (2010. április 30-ig) fogja az MVH kifizetni.

Támogatási jogcím	2008	2009
Hízott bika-támogatás Ft/db	45 585	58 346
Anyatehén-támogatás Ft/db	39 742	50 243
Extenzifikációs támogatás Ft/ha	17 050	17 100
Tej-támogatás Ft/kg	8,03	8,618

1. táblázat Szarvasmarha-tenyésztők által igényelhető top up (nemzeti) támogatások

Szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási célprogramok	Támogatás mértéke (euro/ha)	
	Szántó	Ritka növények termesztése
1. Integrált szántóföldi növénytermesztési célprogram;	155	220
3. Ökológiai szántóföldi növénytermesztési célprogram;		
A) átállási időszakban	212	301
B) átállási időszak után	161	217
Gyepgazdálkodási célprogramok		
	Natura 2000	Nem Natura 2000
1/1. Extenzív gyepgazdálkodási célprogram kaszálással	40	71
1/2. Extenzív gyepgazdálkodási célprogram legeltetéssel	77	108
2/1. Ökológiai gyepgazdálkodási célprogram kaszálással	48	79
2/1. Ökológiai gyepgazdálkodási célprogram legeltetéssel	85	116
3. Gyepgazdálkodási természetvédelmi zonális célprogramok		
A/1) gyepgazdálkodás tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram kaszálással	78	116
A/2) gyepgazdálkodás tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram legeltetéssel	117	155
B/1) gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram kaszálással	78	116
B/2) gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram legeltetéssel	101	139
4. Szántóföldi gyep alakításának célprogramjai:		
A/1) környezetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram 1. év	238	238
A/2) környezetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram 2. évtől	241	279
B/1) természetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram 1. év	238	238
B) természetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram 2. évtől	263 / 267	301 / 305

2. táblázat Az új AKG támogatási jogcímek és mértékek

A tejágazat gondjainak enyhítésére a szaktárca a feldolgozók és termelők számára kidolgozott egy, szerintük 2,5 milliárd forint értékű támogatási csomagot. Ennek értelmében 2009-ben a szarvasmarhatartók mentesülnek a marhalevél, marha útlelél kiállítás és a füljelzők (kro-tália) előállítás költségei alól. A 148/2007 (XII. 8.) FVM rendelet módosításával minden vágásra kerülő szarvasmarha esetén 3000 Ft/nagyállat egységtámogatás igényelhető.

TERÜLETALAPÚ TÁMOGATÁSOK

Áprilisban jelent meg a SAPS (uniós) és top up (nemzeti) támogatások igénybevételeiről szóló FVM rendelet 37/2009. (IV.3.) számmal. Az általános feltételek ugyanazok, mint tavaly. Területalapú támogatást (SAPS) a földterület használója vehet igénybe. Legkisebb támogatható terület 1 hektár, kivéve a szőlő és gyümölcsös esetében, ahol ez 0,3 hektár. Változás, hogy a kérelmeket csak elektronikus úton lehet benyújtani. A kormányzat már előre bejelentette, hogy a támogatás mértéke hektáronként várhatóan 43 ezer forint körül alakul, de nem lehet kevesebb 42 ezer forintnál.

AKG TÁMOGATÁSOK

2009. augusztus 31-én befejeződik a 2004 őszén indított Nemzeti Vidékfejlesztési Terv Agrár-környezetgazdálko-

dási (AKG) programja, másnap pedig indul a következő ötéves időszakot felölelő új AKG. A szaktárca komoly érdeklődésre számítt. Az AKG keretében adott földalapú támogatások nem klasszikus termelést ösztönző vagy versenyképességet növelő támogatások, hanem a környezet-tudatos gazdálkodás és a fenntartható mezőgazdasági termelés során felmerülő többletköltségek és kieső jövedelem elmentételezése. A támogatott gazdálkodónak a programba bevitt területen a támogatási időszak 5 éve alatt be kell tartania a vállalt előírásokat. A támogatásról szóló FVM rendelet április végén lép hatályba. A támogatási kérelmeket 2009. május 16. és június 30. között lehet az MVH-nak elektronikus úton benyújtani. Egy kérelmező egy támogatási kérelmet adhat be. A támogatási kérelmek elbírálását az MVH végzi, aki a rendeletben közzétett pontozási szempontok alapján rangsort állít fel. Kifizetési kérelmeket 2010-től lehet benyújtani, minden évben az egységes támogatás részeként május 15-ig. A Natura 2000 területek támogatása 2007. november 1-jétől indult. Évente és hektáronként 38 euró/ha támogatás igényelhető. Az állattenyésztőket leginkább érintő támogatási jogcímeket és mértékeket (euróban) a 2. táblázatban foglaltuk össze.

ÁLLATTARTÓ TELEPEK KORSZERŰSÍTÉSE

Az MVH márciusi adatai szerint a 2007-ben beadott és jóváhagyott, mintegy 220 milliárd forint támogatásigényű beruházásokra eddig 27 milliárd forint értékben adtak be kifizetési kérelmet, amelyből 16 milliárd forintot hagytak jóvá és 12 milliárdot fizettek ki. Ez az alig 5 százalékos megvalósulási eredmény rámutat arra, hogy sokan még egyetlen kapavágást sem tettek vagy tehettek. Új jogcímet az első félévben a szaktárca nem tud kiírni, annyira elmaradtak a kifizetésekkel. A tavaly tavasszal és nyáron beadott kifizetési kérelmeket sok hónapos késéssel dolgozták fel, és a pénzt csak év végén kezdték utalni. Ez sok gazdálkodónak okozott gondot, hiszen a banki hiteleiket nem volt miből fizetni.

A jóváhagyott telepkorszerűsítési és trá-

gyatározási pályázatok több mint egyharmadát szarvasmarha-tenyésztők adták be (3. táblázat).

Várhatóan májusban megjelenik az a rendelet, amely jelentősen könnyítené a telepi beruházások követelményeit. A pályázatban vállalt állategységénél sertés és szarvasmarha vonatkozásában 10%-ról 20%-ra emelkedhet a tervezettől való eltérés lehetősége szankció nélkül. A beru-

házások megkezdésére eredetileg adott két éves türelmi idő egy évvel meghosszabbodik, azaz aki pl. 2007 novemberében kapott támogatási határozatot, annak 2010 novemberéig kell megkezdenie a beruházását. Azok, akik 2009. május után (a rendelet megjelenését követően) kezdik meg a fejlesztést, 20% előleget igényelhetnek. Közbeszerzési eljárást ezentúl csak a 75%-nál nagyobb támogatású beruházásnál kell lefolytatni.

	Trágyakezelés		Telepkorszerűsítés		Összesen	
	db	%	db	%	db	%
Szarvasmarha	492	42	619	35	1 111	37
Sertés	360	30	456	25	816	27
Baromfi	81	7	122	7	203	7
Juh	228	19	532	30	760	26
Ló	14	1	41	2	55	2

3. táblázat Telepkorszerűsítési pályázatok megoszlása állatfajok szerint

MAGYARTARKA = GARANTÁLT MINŐSÉG ITTHONRÓL!

A fenti üzenettel kerülnek a vásárlók elé a CORA áruházlánc új magyar-tarka marhahús termékei az „Íz és Hagomány” termékcsaládban. A közös kezdeményezés (Magyartarka Tenyésztők Egyesülete, CORA Magyarország, Pannon Egyetem) legnagyobb eredménye, hogy az alapanyag és a végtermék előállításának minden láncszeme hazai tenyésztők és feldolgozók munkáját dicséri.

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete koordinálja és ellenőrzi a nevelés és a hizlalás teljes folyamatát. Az előállított termék a CORA saját áruházi márkája, „3 H” minősítésű, tehát kizárólag Magyarországon született (H), nevelt, hizlalt (H) és hazánkban vágott, darabolt, csomagolt (H) magyartarka növendék marha húsból készül egy minden részletre kiterjedő termelési technológiai leírás alapján. A "kiváló magyartarka hús" védjegy az Egyesület ajánlása alapján kerül a termékre.

A garantáltan porhanyós, érett marhahús előállítását a gyártástechnológia egészére kiterjedő fejlesztési és ellenőrzési tevékenység előzte meg, amelyet a CORA Magyarország, a keszthelyi Pannon Egyetem Georgikon Kar, a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete és az Országos Húsipari Kutatóintézet munkatársai végeztek el és dokumentáltak. A mikrobiológiai és laboratóriumi vizsgálatokat érzékszervi minősítés zárta, amely egyértelműen igazolta, hogy a vákuumban, majd a Darfresh® (vákuumozott tálca) csomagolásban érlelt érett marhahús magasabb gasztronómiai értéket képvisel az érleletlen kontrollhoz képest.

A program alapvető sikere a termelő, a feldolgozó és a kereskedő közös, összehangolt munkájában rejlik. Az állandó minőségű alapanyag mellett kulcsszerepe van a vágást, csontozást, darabolást és csomagolást végző, a tömegtermelés filozófiájával szakítani tudó feldolgozó

üzemnek. A hajdúnánási Lac-Hús Kft. tulajdonosa, Orosz László és munkatársai kiváló partnernek bizonyultak nemcsak a jó minőségű alapanyag beszerzésében, hanem a csomagoláshoz szükséges nagy értékű gépek beszerzése után a termék-előállítás teljes folyamatában is. Véleményünk szerint a márkázott magyartarka húsprogram átfogja és hatékonyan segíti a magyartarka hústermelés teljes vertikumát.

A hazai minőségi marhahús szektor talán egyik legnagyobb problémája, hogy a végtermék iránti igény és az így realizálható értékesítési ár nagymértékben exportkereslet-függő, kiszolgáltatva a termelőket a piaci ingadozásoknak (keresleti-kínálati piac, euró/forint árfolyam, stb.). Az árstabilitás szempontjából döntő jelentőséggel bír a magyarországi kereslet, hiszen az így előállított késztermék iránti fogyasztói igény egyfajta termelői és feldolgozó biztosságot garantál. Az elégedett vásárló keresletet teremt, munkát adva a hazai tudásnak, „szürkeállománynak”, az alapanyag-termelőnek, feldolgozónak és kereskedőnek egyaránt.

A termékfejlesztés megszámlálhatatlan kritikus pontja közül talán a legfontosabb kérdés az volt, hogy a hazai fogyasztók hajlandók-e megfizetni a kifejlesztett termék magas gasztronómiai értékét. A főváros-környéki CORA áruházak tapasztalatai szerint igen, sőt akkora igény mutatkozott a termék iránt, hogy december-január hónapokban a termelői kör és a feldolgozó nem tudta folyamatosan kielégíteni a vásárlói igényeket! Az élet bebizonyította, hogy a magyar fogyasztók egy része hajlandó megfizetni a magyartarka fajta kínálat kiváló húsminőségét és a belőle készült magas hozzáadott értékű készterméket.

A debreceni Farmer-Expón a pörkölt és sült hús kóstoltatásával egy időben kérdőíven érdeklődtünk a látogatók marhahús-fogyasztási szokásairól. A nem rep-

rezentatív felmérés szerint a hazai vásárlók lényegesen több marhahúst fogyasztanak, amennyiben folyamatosan jó minőségű áruval találkozhatnak az üzletek polcain. Az áruházi érdeklődés láttán és a kérdőíves felmérés tapasztalatai alapján megdőlni látszik az a sok esetben önmaga piaci érdekektől vezérelt hamis sztereotípiája, miszerint a magyar fogyasztónak kizárólag a tejhasznú tehenekből kikerülő alacsony minőséget képviselő marhahús adható el.

A termék magasabb hozzáadott értéke után elérhető fogyasztói ár tisztességes jövedelmet és az exportárhoz hasonló jövedelmezőséget biztosít a tenyésztőnek, és kihasználja a rendelkezésre álló vágóhídi kapacitást. A nagy élőmunka-igényű termék-előállítás (vágás, csontozás, darabolás, vákuum-csomagolás, szeletelés, Darfresh® csomagolás) sok családnak biztosít munkahelyet és megélhetést, csökkentve a vidéki munkanélküliek sajnos egyre népesebb táborát.

A termék sikerén felbuzdulva új irányban folytatjuk a termékfejlesztést. További, még szélesebb körű felhasználási lehetőséget szeretnénk biztosítani a minőségi magyartarka húsnak. Alkalmazkodva a tavaszi, nyári grillszezonhoz, terveink között szerepel például a szabadtéri sütésre előkészített, pácolt, fűszerezett hússok Darfresh® csomagolásban történő áruházi értékesítése is.

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete pedig várja az elhivatott, lelkiismeretes, minőségi végterméket előállítani képes tenyésztők csatlakozását ehhez a reményeink szerint jó és nemes célt szolgáló programhoz.

Vágó Barnabás küllemi bíráló, MTE

BUNYIK ZOLTÁN, HAJDÚBAGOS

Köszöntöm Kedves Olvasóimat! Ezúttal egy kisebb tenyészetet kerestem fel, hogy bemutassam Önöknek. A bemutatkozás apropóját szinte mindenki ismerheti, aki az elmúlt hetekben figyelte az írott sajtót vagy valamilyen TV csatornáját. Egy hajdúbagosi gazdánál hármas iker borjak születtek, hallhattuk és olvashattuk a hírekben. Én is felkerestem tehát, hogy Önöknek, a Magyarartarka lap olvasóinak is bemutatthassa gazdaságát a már rutinos médiaszereplőnek mondható termelő. A tenyésztő büszkén mutatta a három kis jövővényt és persze a mamájukat. Bunyik Zoltán Debrecentől nem messze, Hajdúbagason gazdálkodik a tanyáján. A szarvasmarha-tenyésztést nem tegnap kezdte. A 80-as évek közepén indultak, és volt, hogy 30 tehén és szaporulata volt az udvarban. Eleinte fekete állománnyal kezdte, majd 10 évvel ezelőtt fokozatosan áttért a gazdaságosabban tartható magyartarkára. Jelenleg 28 szarvasmarha van a tanyán, ebből 13 tehén. A tejet a szomszédos Hosszúpályiba viszik, ahol még tejcsarnok működik, amely túlélte a 10 éve tartó bezárás-sorozatát. Napi 800-1000 liter tejjel jelennek meg a csarnokban. Próbálkoznak sertéstartással is, de ennek sorsát a jövő kereslet - kínálat helyzete fogja meghatározni.

A gazdasághoz 50 ha földterület kapcsolódik. Gabonaféléket, kukoricát, napraforgót, lucernát, silókukoricát termelnek. A takarmányozás csak saját termelésből származó termékekre korlátozódik. Semmilyen takarmányt nem vásárolnak.

Kiegészítésként csak vitaminokat, ásványi anyagokat adnak folyamatosan állataiknak.

A szálas takarmányt egy 6,5 hektáros kaszálóról takarítják be.

Több éves tapasztalat alapján állítják, hogy a tőlük származó hízbikák vágási százaléka meghaladja a 60%-ot. A hús nagy része debreceni és budapesti fogyasztókhoz kerül.

A gazdaságot apa és fia vezeti. Minden munkát elosztanak egymás között, így semmi sem marad elvégzetlenül.

A hármas iker 2009. március 11-én, 8,5 hónapra születtek. A bocik apja a 17367 központi lajstromszámú MÉNESBIRTOK AJ-TONY RABATT. CECIL, az anyjuk 2001. május 20-án született, apja a 13349 ICE-BERG. Ez volt a tehén hetedik ellése. Ebből

eddig kétszer ellett ikreket és egyszer hármas ikreket. A tehén jelenleg is kifejezetten jó állapotnak örvend. A borjak is egészségesen születtek, az ellés problémamentesen zajlott le.

Egyébként a telepen lévő összes állat jó egészségi és fizikai állapotban van. Több mint 10 éve nem került be idegen állat a gazdaságba. Ezt nagyon fontosnak tartja a gazda. Véleménye szerint csak így lehet folyamatosan jó egészségi állapotot fenntartani.

Mind a három üszőborjút tenyésztésbe kívánják venni. Remélik, hogy öröklik anyjuk szaporaságát és a betegségekkel szembeni ellenállóságát. Titkon arra számítanak, hogy a

borjak családtenyésztés alapján az ikerellés génjeit örökölték.

Bunyik Zoltánról sugárzik a büszkeség és az elégedettség. Egyrészt, mert kicsiny falujában az ő portáján az utóbbi napokban, hetekben egymásnak adták a kilincset a riporterek, másrészt, mert büszke arra az állományra, amit évtizedes munkával állított össze. Szemreteti állatait, és mindennapjait el sem tudná képzelni állatok, természetesen magyartarka szarvasmarhák nélkül.

Remélem, a fotó igyekszik visszaadni azt kellemes érzést, amelynek én is részese voltam annak készítésekor. Gratulálunk a Tenyésztőnek!

Füller Imre ügyvezető igazgató, MTE

DEMONSTRÁCIÓ PRÁGÁBAN

Február második felében telefonon megkeresett Dr. Josef Kucera úr, a Csehtarka Tenyésztők Egyesületének ügyvezető igazgatója, az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetségének elnöke, hogy március közepén egy konferenciára Csehországba érkezik Mariann Fischer Boel asszony, az Európai Unió mezőgazdasági biztosa. Úgy gondolták, hogy erre a napra kellene egy nemzetközi méretű demonstrációt szervezni, és érdeklődtek, mit szólnak hozzá. Gondolkodás nélkül felajánlottuk Magyarország részvételét.

Míg az elmúlt év januárjában még 94-Ft/kg árat kaptak tagjaink a tejért, addig ez év januárjára ez 65-Ft/kg-ra csökkent. Ez kicsit több, mint 30 százalékos csökkenés egy év alatt. A folyamat január óta sem állt meg, hónapról hónapra kevesebbet kapunk a megtermelt tejért. Szomszédainknál is ugyanez a helyzet, szlovák barátaink a minap 13,5 euró centről beszéltek, míg cseh barátaink 18 centről. Érdekes módon a „régiben” uniós tagországokban ma is elfogadható a tejár - bár ők természetesen nekünk háborognak -, mivel Ausztriában 28 euró centet, míg a németek 30 euró centet is kapnak a tejért. Ez még a régi, 250-Ft-os euróárfolyammal számítva is 75-Ft kilónként!

Március 8-án érkezett a telefon, hogy a konferenciára 12-én 10 és 11 óra között érkezik a mezőgazdasági biztos, így a demonstrációt március 12-ére szervezzük. Március 12-én 9 órakor kezdtünk gyülekezni Prágában a Mezőgazdasági Minisztérium előtt. A főszervező a Cseh Agrárkamara volt. Könnyen megtaláltuk a helyszínt, hiszen egyre többen igyekeztek a minisztérium elé zászlókkal, transzparensekkel. Nyolc ország képviseltette magát a megmozduláson: Csehország, Szlovákia, Szlovénia, Litvánia, Lengyelország, Ausztria, Németország és Magyarország. Időközben egy cseh tarka és egy holstein-fríz tehén is megérkezett a

térre. A Kamara elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd a mezőgazdasági miniszter kapott szót. Ezt követően minden ország képviselője beszélhetett 3-4 percet.

A minisztérium előtt, a lépcsők mellett minden résztvevő ország színeire festett gipsz tehén álltak. A szónoklatok befejezése után a 10 ezres tömeg a szálloda elé vonult, ahová a mezőgazdasági biztos asszonyt várták, hogy átadja a petíciót Mariann Fischer Boel asszonynak. Országoként egy képviselő ment be tárgyalni Boel asszonnyal a szállodába. Át-

vette tőlünk a petíciót, de a már meghozott intézkedéseken kívül semmi jóval nem biztatott bennünket. Konkrét kérdéseinkre csak általános válaszokat kaptunk. Boel asszony azt kérte, hogy folytassuk a tárgyalásokat, egy-másfél hónap múlva vár bennünket - a delegációt - Brüsszelben.

Úgy gondolom, az újonnan csatlakozó országok, a tizenkét „mostoha gyerek” megmutatta erejét, hiszen a tízezres tömegnek ereje és hangja is volt.

Harangi Sándor PhD hallgató, Debreceni Egyetem ATC | Dr. Béri Béla egyetemi docens, Debreceni Egyetem ATC

ULTRAHANG FELHASZNÁLÁSA A MAGYARTARKA FAJTA JAVÍTÁSÁRA

A magyarországi szarvasmarha-állomány jelentős részét még ma is a hegyitarka fajtacsoportba tartozó magyartarka fajta teszi ki. Hazánkban e fajta húshasznú változatát elsősorban anyai vonalként használják, azaz a teheneket végtermék előállítás céljából legtöbbször valamelyik befejező fajtaival (charolais, limousin, stb.) termékenyítik.

Ennek némileg ellentmond a nemzetközi gyakorlat, hiszen számos országban - kiváló növekedési erélye, vágóértéke és húsminősége miatt - a hegyi tarkát, mint apai fajtát használják. Az USA-ban, Kanadában, Új-Zélandon és Ausztráliában a kistestű anyai fajták (főként angus) teheneit a jó kombinálódó képessége miatt gyakran keresztezik szimentálival.

Az elmúlt évtizedekben a genetika, a takarmányozás és a management terén elért fejlesztések világszerte hozzájárultak a húsmarha-ágazat fejlődéséhez. A minőség alapú piacon a tenyésztők csak kiváló, egyöntetű végtermék előállításával tudják megőrizni versenyképességüket. Ez kizárólag a genetikai alapok javításával, a vágóértéket javító tenyészbikák használatával valósítható meg a magyartarka fajta esetében is.

A tenyészállatok vágóérték alapján történő szelekciója hagyományosan az ivadékok vágott testének értékelésén alapul. Az ivadékteljesítmény-vizsgálat (ITV) ezen formája munkaigényes és költséges folyamat, melynek során 3-5 év alatt ismerjük meg a tenyészbikák valós genetikai értékét. Az elmúlt néhány évben az USA-ban, Kanadában és Ausztráliában több húsmarhatenyésztő egyesület rutinszerűen használja a real-time ultrahangos technikát (RTU) az ITV folyamatának le rövidítésére. Az ultrahangos eredményekre támaszkodva állapítják meg a vágóérték tenyészértékét, amelyet a szelekciós indexbe is beépítenek. Az eljárás to-

vábbi előnye, hogy a sajátteljesítmény-vizsgálat végén a tenyészvikajelöltek az ultrahangos paraméterek alapján rangsorolhatók. Az ultrahang a bikák vágóértékéről élő állapotban szolgáltat információt, így az apaállatok tenyészértékének meghatározásához nem szükséges megvárni az ivadékok levágását.

A hazai gyakorlat szerint az üzemi sajátteljesítmény-vizsgálatok (STV) során általában a fiatal tenyészvika-jelöltek növekedési kapacitását és növekedési erélyét, valamint küllemét vizsgálják. Az angus és hereford fajtáknál 1999-től kezdtek el az STV zárásakor a tenyészvika-jelöltek bőr alatti faggyúvastagságának mérését a fartájékon (Tőzsér és mtsai, 2004).

A magyartarka fajta esetében is fontos lenne megvizsgálni, hogy az RTU segítségével milyen módon lehet a tenyészállatok vágóértékének szelekcióját hatékonyabbá tenni. Ennek a folyamatnak a kezdeti lépéseit igyekeztünk megtenni vizsgálatainkkal, melyeket a Derecskei Petőfi Mezőgazdasági Kft. húsmarha-állományában végeztük. Harmincöt magyartarka tenyészvikajelölt üzemi sajátteljesítmény-vizsgálati eredményét dolgoztuk fel, melyek négy STV indításból származtak (1., 2. kép).

Az STV zárásakor Falco 100 típusú real-time ultrahangkészülékkel és a hozzá csatlakoztatott ASP típusú 3,5 MHz frekvenciájú, 18 cm-es vizsgálófejjel dolgoztunk. Segítségével több, a vágóértékre vonatkozó paramétert határoztunk meg. A rostélyos keresztmetszet mérése (1. kép) a 12-13. borda között, a bordákkal párhuzamosan történik (Perkins és mtsai, 1996). A felvételeket a rostélyos (M. longissimus dorsi) körberajzolásával értékeltük, ügyelve arra, hogy más izomcsoport (Spinalis dorsi, Longissimus costarum, Longissimus intercostals, stb.) a kapott eredményt ne torzítsa.

A hátfaggyú vastagságot (3. kép) a rosté-

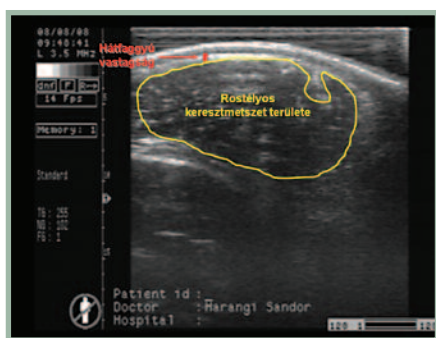
1., 2. kép Húshasznú magyartarka bikák az üzemi sajátteljesítmény-vizsgálat során

lyosról készített keresztmetszeti felvételen a rostélyos mediális szélétől (gerincoszlop felőli rész) számított 3-énél határozottuk meg (Perkins és mtsai, 1996). A fartájéki bőralatti faggyúvastagság (P8, 4. kép) mérési helye a 3. keresztcsonti csigolya magasságában a gerincoszlopra bocsátott merőleges és az üldögumótól a gerincoszloppal párhuzamos egyenes metszéspontján történt (Tőzsér és mtsai, 2005).

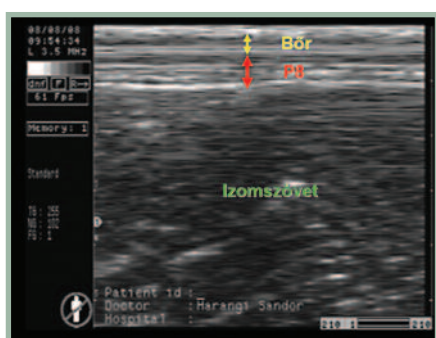
Vizsgálataink az alábbi területekre terjedtek ki:

- ♦ az STV során mért napi súlygyarapodás és a végén megállapított élő súly eredményeinek értékelése,
- ♦ az STV zárásakor az egyes ultrahangos paraméterek (rostélyos keresztmetszet területe, hátfaggyú vastagság, P8) értékelése,
- ♦ az egyes apaállatok közötti eltérések meghatározása korrigált paraméterek segítségével.

3. kép A 1944-es ENAR számú tenyészbika-jelölt hosszú hátizom keresztmetszetének ultrahangképe (rostélyos keresztmetszet területe: 81,63 cm²; hátfaggyú vastagság: 2,8 mm)

4. kép A 1973-as ENAR számú tenyészbika-jelölt fartájéki faggyúvastagságának (P8) ultrahangképe (P8: 6,3 mm)

Az 1. táblázatban látható a tenyészbika-jelöltek választási eredményeire vonatkozó adatok. A borjak választáskor átlagosan 188,6 napos életkorúak voltak, illetve 242,9 kg-os élőszületet értek el. A választási életkorban mutatkozó jelentős különbségek hatására a választási súlyok széles intervallumban mozogtak (195-325 kg között). A 205 napra korrigált élőszület már kiegyenlített képet mutatott (265±17,6 kg). A napi súlygyarapodás a választásig 1059±101,4 g/nap volt (1. táblázat).

A választott borjak közül a legnagyobb genetikai értékű, jó küllemmel rendelkező, koruknak megfelelő fejlettségű bika-borjak kerülnek az STV-be. A választás után mintegy 50-60 nappal történik az STV indítás, amelynek időtartama átlagosan 120 nap. Az STV zárásakor a bikák 365,3±34,6 naposak voltak, és átlagosan 504,9±54,6 kg-os élőszületet értek el. A 35 növendék bika napi súlygyarapodása 1769,2 g volt. A legkisebb súlygyarapodást elért egyed 1301, míg a legjobb

bika az STV 4 hónapos időszaka alatt 2381 grammot gyarapodott naponta. Az STV zárásakor a bikák küllemi bírálatra kerültek, melynek során a fő bírálati tulajdonságok közül a rámára 6,97±0,77, az izmoltságra 6,79±1,08, a lábra 7,00±0,66 pontot kaptak (2. táblázat).

A saját teljesítmény-vizsgálat befejezésekor a bikákon ultrahangos vizsgálatokat végeztünk, melynek eredményét a 3. táblázatban mutatjuk be. A rostélyos keresztmetszet területe (ROT) 88,91±8,25 cm², a 100 kg-os élőszületre vetített, relatív ROT 17,71±1,70 cm² volt. A hátfaggyú vastagsága (HFAG) 0,36±0,07 cm-t, a fartájéki faggyúé (P8) 0,51±0,10 cm-t tett ki.

A 3. táblázatból látható, hogy az ultrahanggal megállapított paraméterek szórása lehetőséget ad bizonyos mértékű szelekcióra. A minimum és maximum értékek közötti eltérés, a meglévő fenotípusos variancia az előszelekció biztosítja.

A 4. táblázatban a 35 tenyészbikajelölt élőszület és ultrahangos paramétereit apai származás alapján közöljük. Bár a tenyészbikajelöltek 12 apától származtak, mindössze 8 olyan bika volt, amelynek 3 vagy annál több ivadéka szerepelt az

STV-ben, így ezek képezték elemzésünk alapját. A 205 napra korrigált választási súly esetén a 2. apa utódai 254,8±12,5 kg-os teljesítménnyel voltak a leggyengébbek, míg a legmagasabb választási súlyt a 7. bika utódai érték el (286,0±14,0 kg). A 2. bika utódai (n=4) oly mértékben tudták kompenzálni a szerényebb választási eredményeiket, hogy ezek produkálták a legnagyobb napi súlygyarapodást az STV alatt (2053,5 g/nap). A bikák zárásakor súlya esetén korrekciót végeztünk 365 napos életkorra. Jól látható, hogy ebben az életkorban 483 és 533,5 kg között mozgott az egyes bikák utódainak élőszülete. Az ultrahangos eredményeket az összehasonlíthatóság érdekében 500 kg-os élőszületre korrigáltuk. A vágóértékkel pozitív korrelációban lévő rostélyos keresztmetszet esetében 83,7 és 94,8 cm² (13,3 %-os eltérés) szélsőértékeket kaptunk (2., 3. bika). A hátfaggyú és a fartájéki faggyú vastagságánál 0,33 és 0,38, valamint 0,39 és 0,58 cm között mozogtak az egyes tenyészbikák ÜSTV-ben szereplő ivadékaiknak eredményei. A kapott eredmények igazolják a fajta kiváló hústermelő képességét, valamint, hogy az apai hatás mind a növekedési erőben, mind pedig a faggyúsodásban jelentős lehet.

Statistikai paraméterek	Választási életkor (nap)	Választási súly (kg)	205 napra korrigált súly (kg)	Napi súlygyarapodás választásig (g/nap)
Átlag	188,6	242,9	265,0	1059,2
Szórás	20,5	28,9	17,6	101,4
Minimum	149,0	195,0	228,0	904,8
Maximum	230,0	325,0	306,8	1281,9

1. táblázat Tenyészbika-jelöltek választási eredményei (n=35)

Statistikai paraméterek	Életkor	Élőszület	Napi súlygyarapodás (g/nap)	Küllemi bírálati eredmények		
				Ráma	Izmoltság	Láb
Átlag	365,3	504,9	1769,2	6,97	6,79	7,00
Szórás	34,6	54,6	226,4	0,77	1,08	0,66
Minimum	311,0	390,0	1301	6	5	6
Maximum	418,0	615,0	2381	8	9	8

2. táblázat ÜSTV zárási eredmények (n=35)

Statistikai paraméterek	Ultrahangos eredmények			
	ROT (cm ²)	Rel. ROT (cm ² /100 kg)	HFAG (cm)	P8 (cm)
Átlag	88,91	17,71	0,36	0,51
Szórás	8,25	1,70	0,07	0,10
Minimum	71,85	15,22	0,24	0,31
Maximum	106,89	22,11	0,52	0,71

3. táblázat Ultrahangos vizsgálatok eredménye az ÜSTV zárásakor

Össességében elmondható, hogy az ultrahangos technológia - amennyiben jól felkészült szakember végzi arra alkalmas eszközzel és software-rel -, alkalmas a szarvasmarhák vágóértékének meghatározására. Ezek az ultrahanggal megállapított adatok a vágott testről nyert más információkkal és a származási adatokkal kiegészülve gazdaságilag megalapozottabb és megbízhatóbb szelekciós program létrehozását teszik lehetővé. Ennek a módszernek a segítségével a vágóértékre végzett szelekció során a generációs intervallum jelentősen lerövidíthető és a szelekció hatékonysága javítható. A real time ultrahangos technika bevezetése a hazai gyakorlatban akkor valósítható

Apa	Utódok száma	205 napra korrigált súly (kg)	365 napra korrigált élősúly	500 kg-os súlyra korrigált ultrahangos eredmények		
				ROT	HFAG	P8
1.	3	255,3±10,7	505,0±30,6	87,6±6,5	0,34±0,11	0,43±0,13
2.	4	254,8±12,5	533,5±44,9	83,7±2,2	0,37±0,12	0,47±0,10
3.	5	263,8±22,7	507,8±42,9	94,8±7,9	0,37±0,07	0,58 ±,14
4.	4	265,0±23,4	517,5±15,1	83,9±8,1	0,34±0,04	0,39±0,02
5.	4	265,0±7,3	511,8±24,7	85,2±3,2	0,33±0,03	0,54±0,11
6.	3	269,7±17,0	502,3±7,8	87,6±3,1	0,35±0,06	0,51±0,04
7.	3	286,0±14,0	503,0±20,0	91,4±11,2	0,35±0,01	0,50±0,03
8.	4	273,8±22,3	483,0±18,6	92,1±6,6	0,38±0,06	0,58±0,03

4. táblázat ÜSTV zárási eredmények apánként (n=30)

meg, ha nagyszámú vizsgálattal igazolható az a kapcsolat, ami az élő állat izmoltságának és faggyúborítottságának ultrahangos eredményei, valamint a vágási eredmények között mutatkozik. Az

ezek alapján meghatározott regressziós egyenletek segítségével - az élősúly és az ultrahangos paraméterek ismeretében - élő állaton is lehetővé válik a vágóérték meghatározása.

**A régi fajta, új képességekkel!
Találkozás Európa legjobb
szimentáli tenyésztőivel!
Nemzetközi figyelem középpont-
jában a magyartarka tenyésztés!**

TISZTELT
szarvasmarha tenyésztők, oktatók, kutatók,
barátaink, támogatóink!

Az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetsége
(European Simmental Federation; Europäische Vereinigung der Fleckviehzüchter/EVF)
2007.évi kongresszusán Magyarországot bízta meg a sorrendben

28. kongresszus szervezésével, amelyet
2009. szeptember 23-án Siófokon tartunk.

A kongresszus után

szeptember 24-én a dél-dunántúli, 25-én pedig a nyugat-dunántúli régi
tenyésztőivel ismertetjük meg a hazai és külföldi szakembereket.

A szakmai bemutatók kiemelt eseménye lesz szeptember 25-én
a III. Kaposvári Állattenyésztési Napok c. kiállítás keretében tartandó
magyartarka bemutató és tenyészállat bírálat.

Szeretettel hívjuk Önöket
a hazai magyartarka tenyésztés e kiemelkedő eseményeire!

Rácz Károly
a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének
elnöke

Föllér Imre
a szervezőbizottság
elnöke

A rendezvénysorozat honlapja:
<http://www.magyartarka.hu> és <http://www.agroeuropa.hu/simmental2009>
A honlapot folyamatosan bővítjük.

Polgár J. Péter - Húth Balázs - Vadász Sándor - Bene Szabolcs

MAGYARTARKA NÖVENDEK MARHÁK CSOMAGOLT, ÉRLELT HÚSÁNAK NÉHÁNY MINŐSÉGI TULAJDONSÁGA

A magyartarka-tenyésztésben régóta nagy súlyt fektetünk a hústermelés javítására, a fejt állományokban pedig a tejtermelés javítása mellett annak szinten tartására. Folyamatosan vizsgáljuk a hústermelés javítását elősegítő tényezőket, de a hús minőségéről, a fogyasztók asztalára kerülő végtermékről csak közvetett információink vannak.

Célunk az, hogy a hazai fogyasztók asztalára a jelenleginél lényegesen több és magasabb minőségű marhahús kerüljön. Ennek érdekében teszteltük a magyartarka állományokból kikerülő marhahús minőségi paramétereit, és értékeltük a vákuumcsomagban érlelt húsok elsődleges fogyasztói megítélését adó tényezőket. Vizsgálatainkban a magyartarka bikák válogatott, csomagolt, érlelt húsának paramétereit értékeltük. A vizsgálat a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete, a Cora áruházlánc, a Lac-Hús Kft., valamint a Pannon Egyetem Georgikon Kar összefogásával megvalósított projekt adatait dolgozta fel.

VIZSGÁLATAINK

A beszállított vágóállatok ellenőrzött származású, kifogástalan egészségi állapotú egyedek voltak. Fajtájuk kizárólag magyartarka (ENAR kód), a tenyésztést és felvásárlást a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete koordinálta. A vizsgált növények egyedek 12-28 hónapos korban kerültek vágásra. Az egyedek közt növények bikák és üszők is szerepeltek. A magyartarka „A” csoport kísérleti állatai október 17-én kerültek vágásra. 48 órás hűtés, majd a féltestek darabolása után a kiválasztott húsrészek - lábszár, nyak, rostélyos, fehérpecsenye, puha hátszín - 2-3 darabonként vákuumzacskóba kerültek. A 19-én vágott „B” kísérleti állatok darabolás nélkül, bőrből hűtve, elkülönítő hűtőben töltötték 12 napot. Így a 14 napos húsokat (A és B csoport) egy időben bontottuk, és fogyasztói csomagolásba téve továbbra is hűtőkamrában tároltuk.

A csontozást a vágóhídon külön erre a célra kialakított, megfelelően fertőtlenített csontozóteremben, elkülönített csontozó brigád végzi. Az adott húsrészek elkülönítése és bontása nagy csomagos (2,5-3 kg) vákuumozott kiszereles előkészítéséig történt. A higiénés szabályok betartása a csomagolt termék eltarthatóságának kulcsfontosságú eleme.

Vágóhídi érlelés nagy csomagos kiszerelesben, vákuumozott és ládázott formában 10-12 napig 2-4 °C hűtőtermi hőmérsékleten történik, majd a csomagok kibontása, felhasználói kiszerelesé Darfresh® csomagolási technológiával. Ezek a minták 21 nap után kerültek folyamatos értékelésre az Országos Hús-

ipari Kutatóintézet laboratóriumában. Mértük a húsok pH-értékét, színét és porhanyósságát.

A fogyasztói értékítélet modellezése céljából az érlelt húsokat és a "friss", két nappal korábban vágott kontrollállatok húsának mintáit fűszerezés nélkül kontakt grill sütőben, 72 °C maghőmérsékletig sütöttük, az alapvető paramétereket 1-10 pontig terjedő skálán értékelte 10 bíráló.

EREDMÉNYEINK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

Az 1. táblázatban látható, hogy a hús világossági paraméterét tekintve a vizsgált egyedek átlagában - az irodalmi adatok

alapján - a jó minőségű marhahústól elvárt L 34-es érték feletti eredményt tapasztaltunk.

A pH tekintetében általános előírásként 48 óra után az 5,8 alatti érték a kívánatos, az általunk vizsgált állatok mintáinak átlaga 5,64-es értéket ért el. A porhanyóság vizsgálata során Warner-Bratzler műszerrel 46,39 N átlagos nyíróerő értéket mértünk, ami egybeesik az irodalom által a fajta esetében megadottakkal.

Felmérések mutattak rá, hogy a fogyasztói elvárások legfontosabb paraméterként a marhahús porhanyóságát határozzák meg. Vizsgálatainkban megállapítottuk, hogy a vákuumban érlelés során a hús átvágásához szükséges nyíróerő folyamatosan csökken, és a harmadik hét után bizonyítottan porhanyósabb a hús állaga, mint az érlelés nélküli friss marhahúsé.

A legnehezebb feladat a hús porhanyóságának, zamatosságának objektív, mégis az átlagos fogyasztó által is megítélhető módon való bizonyítása. Ezt vizsgálatainkban (2. táblázat) a húsmintákat bíráló 10 személy érzékszervi bírálata alapján értékeltük. A bírálók 10 pontos skálán a húsok állományjellemzőit, ízét, porhanyóságát, lédúságát, és az összbenyomást is pontozták.

Vizsgált paraméter	minta (db)	minimum	maximum	átlag	Szórás
pH	115	5,35	5,82	5,64	0,10
Hússzín világosság L kívül	99	30,63	44,63	37,75	3,34
L belül	100	30,36	51,56	39,38	4,44
Hússzín vörös tónus a kívül	100	14,11	23,04	18,58	1,81
a belül	100	13,58	19,48	16,73	1,41
Hússzín sárga tónus b kívül	99	2,28	11,52	6,86	2,24
b belül	100	0,74	7,24	3,29	1,23
nyíróerő, N	115	21,10	85,11	46,39	11,94

1. táblázat Ultrahangos vizsgálatok eredménye az ÜSTV zárásakor

Vágóhídi kezelés/érlelés	minta, db	minimum	maximum	átlagpont	szórás
kontroll (friss)	25	1,46	5,45	3,40**	0,98
Vákuumban érlelt	25	4,10	6,94	5,15**	0,86
bőrben érlelt	25	4,94	7,36	6,22**	0,76
Összes	75	1,46	7,36	4,92	1,45

2. táblázat Az érlelés hatása a marhahús érzékszervi tulajdonságaira

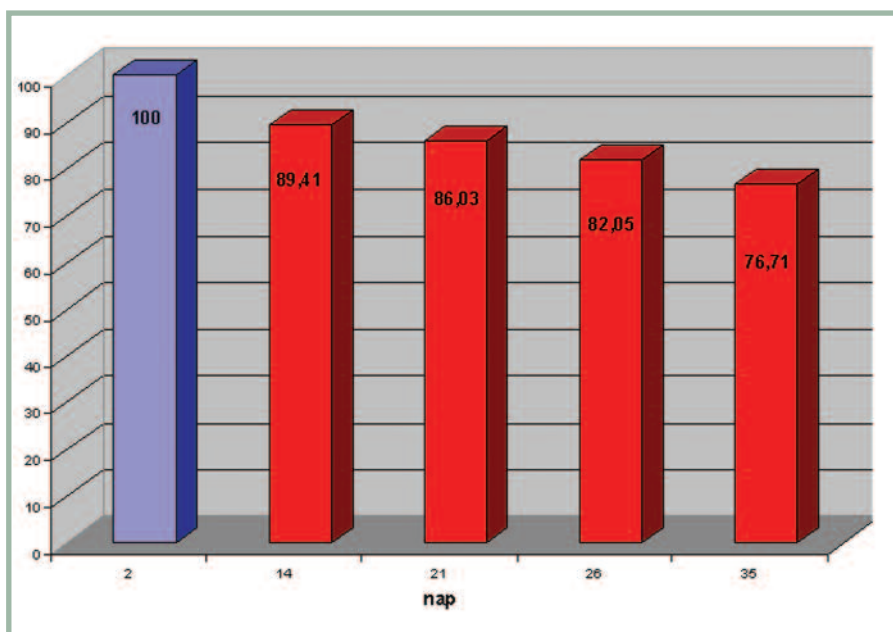
** - a vágóhídi kezelés hatása 1%-os szinten bizonyított

KÖVETKEZTETÉSEINK

Az érlelt, porhanyós magyartarka hús színe az elvárt élénkpiros tartományban maradt (L^* 37,75), pH értéke (5,64) az elvárt szinten van. Az érlelés alatt kellemtelen szaghatás nem lépett fel, rostjainak átvágásához szükséges átlagos nyíróerő az érlelés alatt folyamatosan csökkent ($54,13 > 41,53$ N). Az ilyen módon előállított, érlelt magyartarka hús a vá-

gástól számított 21. napon (nyíróerőre tesztelve) már statisztikailag bizonyíthatóan különbözik a frissen csontozott marhahústól. A porhanyóság az érlelés alatt folyamatosan nő.

A porhanyóság, zamat és lédúság paramétereiben az érlelt marhahús érzékszervi bírálatával és műszeresen mért paramétereire alapján is lényegesen magasabb értéket képvisel.

1. ábra A nyíróerő %-ban mért csökkenése az eltelt érlelési idő alatt

VII. TARKA FOTÓPÁLYÁZAT

BEÉRKEZÉSI HATÁRIDŐ: 2009. JÚLIUS 24.

A pályázat rövid ismertetése: Bonyhádon, a Tarka Fesztiválhoz kapcsolódóan hetedik alkalommal rendeznek fotókiállítást, melynek témája a szarvasmarha és annak tenyésztése. Tehát nem kizárólag a magyar tarkák örökíthetők meg, hanem a szarvasmarhák valamennyi fajtája, bármilyen környezetben és bármilyen módon! A pályázat nyitott, azon foglalkozástól, lakóhelytől és életkortól függetlenül bárki részt vehet, fekete-fehér és színes papírképekkel. A pályázatot szakmai szempontból felügyeli a Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete és a Magyar Fotóművészeti Alkotócsoporthoz Országos Szövetsége.

Pályázati feltételek: egy szerző maximum öt alkotást küldhet be. Ezen belül a fekete-fehér és a színes papírképek aránya szabadon eldönthető. A fotók mérete lehetőleg 18x24 cm legyen, esetleg 15x21 cm-es nagyításokat is elfogadnak a szervezők. Minden pályamű hátoldalán jól olvashatóan szerepeljen a szerző neve, postacíme, telefonszáma, továbbá a fotóművészeti alkotás címe és a felvétel helyszíne is. A fényképeket visszaküldésre is alkalmas csomagolásban kéri beküldeni, ajánlott nyomtatványként. A kiállítás népszerűsítésével kapcsolatos publikációkban szerzői jogdíj fizetése nélkül jelennek meg - a szerző nevének feltüntetésével és tiszteletpéldány biztosításával - a kiállításon szereplő művek. A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete a kiválasztott képek közlési jogát esetleg megvásárolja szakmai lapjában való felhasználásra, a szerzőkkel való egyeztetés után. A díjnyertes fotók a kiállítás megnyitása után megtekinthetők lesznek a <http://muvhazbonyhad.blog.extra.hu> internetes ol-

dalon, ahonnan előzetesen a nevezési lap is letölthető. A szervezők a beérkezett fotókat CD-n archiválják.

Nevezési díj: a beküldött alkotások számától függetlenül 500 Ft/fő, amelyet postaköltségre és a kiállítás népszerűsítésére kívánnak felhasználni a rendezők.

További információ, nevezési lap és a nevezési díj befizetésére szolgáló csekk igényelhető:

Vörösmarty Mihály Általános Művelődési Központ, 7150 Bonyhád, Széchenyi tér 2. Telefonszám: 06-74/451-455. A pályaműveket is erre a címre kell beküldeni, vagy személyesen beadni. (A művelődési központ június 22-től július 5-ig zárva tart, ekkor a telefonszám nem él.)

A díjazottak tárgyjutalomban részesülnek.

Beérkezési határidő: 2009. július 24.

Zsűrizés: 2009. július 28-30. között

Értesítés a zsűri döntéséről: 2009. augusztus 3-ig

A kiállítás megnyitása: 2009. augusztus 8-án

A kiállítás megtekinthető: Bonyhádon, a művelődési központban (Széchenyi tér 2.), augusztus 7-től szeptember 4-ig.

A képek visszaküldésének időpontja: 2009. szeptemberében.

Nevezési lap az VII. Tarka Fotópályázaton való részvételhez

A pályázat feltételeit ismerem. Hozzájárulok ahhoz, hogy a kiállításra elfogadott alkotásaimat a rendezvény népszerűsítése érdekében - térítésmentesen - publikálják a rendezők, a nevem feltüntetésével, különféle sajtótermékekben.

Név:

Postacím:

Telefonszám: E-mail:

Postán küldjük vissza a képeket? (igen, nem)

Személyesen viszi el? (igen, nem)

Ha érte küld valakit, kinek adhatjuk át?

Sorszám	A kép címe	készítésének helye	a zsűri döntése

A zsűri döntései:

Kiállításra elfogadva = K

Díjazva = D

Kiállításra nem javasolva = E

Hely: Dátum:

A Szerző aláírása:.....

Regionális közgyűlések 2009. február 24 - március 11.

fotó: dr. Húth Balázs, Vágó Barnabás

Regionális közgyűlések 2009. február 24 - március 11.

fotó: dr. Húth Balázs, Vágó Barnabás

Regionális közgyűlések

2009. február 24 - március 11.

